

Díszelőadás és bankett

Az autóbusz meg-megtorpanva zötykölődött a téli reggelben. Hátul a felnyitott motorház sivitva okádtá a meleget. Az ablakokon, a kék dokk-függönyök mögött vastag erekben csurgott az izzadság. Csupán a sofőr fölött kínlódott egy apró égő, megvilágította az első üléseken dülöngélő utasokat. A hótalan téli reggel tinta-sötéten úszott el az ablak alatt; egy-egy kilométerkő fehér hasábjára lépett elő, s maradt le a hánykolódó busz mögött. A jegyszedő mellére ejtett fejével szundikált; tányérsapkája ütemesen kotyogott a ringásokra; ölébe szorított táskájában zörgött az aprópénz. A sofőr mereven figyelte az utat. Kavicsthalmokat, kockakőrakásokat világitott meg a reflektor. Közöttük mély gödrök szaladtak a kerekek alá. A sofőr kapkodta a kormányt, és a foga között káromkodott. A visszapillantó tükörben dühös pillantásokat vetett a szundikáló jegyszedőre, mintha ő lenne az oka ennek a pokolian rossz útnak. Mintha ő találta volna ki, hogy aszfaltozni kell, s ő hozatta volna ide dombnak-bajnak, rugó-kínozó, sofőrt próbáló akadálnak a homokot, a kavicsot meg az aszfaltozáshoz szükséges minden kelléket.

Krisztáék a fény és árnyék határán ültek. Kriszta fáradt, karikás szemekkel, elszánt sértődöttséggel mereven előre nézett. Magasra tupírozott haján, a rázkódástól, félrecsúszott a túllkendő. Menyhárt feje ide-oda himbálózott: tátott szájjal aludt. Ha az autóbusz balra billent, teljes súlyával nekidőlt Krisztának. Az asszony ilyenkor ideges mozdulattal lökött egyet rajta. Az utóbbi napok feszültsége, sikertelensége sürűsödött ebbe a mozdulatba.

— Mi van? Hol vagyunk? — riadt fel Menyhárt.

Kriszta összeszorította az ajkát, nem felelt. A férfi álmos, bamba szemekkel belebámult az izzadt ablaküvegbe.

— Azt hiszem, elaludtam — mondta Kriszta felé fordulva. — Alig várom, hogy otthon legyünk. — Aztán, hogy nagyot ugrott az autóbusz: — Sohasem lesz már meg ez az út.

Ásított, és kilátszottak a fogai, duzzadt nyelve. Csámcsogva fészkelődött, még szusszant egy párat, és a mellére ejtette a fejét.

Kriszta arra gondolt: aludj csak, az a tied! És gyűlölte a mellette hortyogó férfit. Ez az érzés viszont Bovarynét juttatta eszébe.

Krisztának Bovaryné volt a kedvenc olvasmánya. Főzés közben is ott volt a keze ügyében, s ha a gőzölgő hagyma nem fenyegetett odapirulással, azonnal felütötte a könyvet. A zöld vászonkötésről már teljesen lekopott az aranyozás, de ezzel sem veszített semmit az értékéből. Kriszta értette Bovarynét. Legalábbis úgy érezte, hogy mélységesen megérti. Olvasta a sorokat, és sűrűn sóhajtott: szegény, szegény asszony. És a sóhaj mellé könnyeket morzsolt szét a szeme sarkában. Ezután mindig ölébe ejtette nagy, csontos kezét, és a falra pingált égőpiros cseresznyéket nézte mereven. Nézte a cseresznyéket, és eregette a sóhaj-szappanbuborékokat. Bovarynéért sóhajtozott, de tulajdonképpen magát sajnálta. Megfejtethetlen rokonságot érzett Bovarynéval. Csakhogy hozzá nem volt kegyes a sors, sohasem lepte meg a nagy kalanddal. Hétköznapokra szabdalta életét nem kavarta soha semmi. Bement az iskolába, idegeskedett a fafejű parasztyervekkel, hazajött, és beállt a mosatlanok közé. Ennyi.

Ezért jelentett akkora izgalmat ez az utazás. Ó, micsoda remények tomboltak benne! Micsoda izgaiom, micsoda álom! Egy rés nyílt, egy rés, amelyen... S lám, most zötyög a busz. Zötyög, zötyög, végeérhetetlenül, s mellette hortyog a...

Most újra a kopaszra nyírt fejek következnek, a mosatlanok, hagymaszag, tenyéryi ablak, por, unalom, emlékezés... Még emlékeknek sem lesz ez a bankett. Marad a menyasszonyság. Csak a menyasszonyság. Más semmi. Néha erre emlékezett. De ez az emlék is lassan elmosódik, mintha kevés vegyszert használtak volna a fénykép fixálásakor. A felfrissítő elixir már régen kifogyott házi laboratóriumukból...

Pedig a menyasszonyság...! Mégiscsak volt abban... Valami...

A völégény alacsony homlokú parasztlégény volt.

Kriszta, mikor ez eszébe jut, sóhajt és pislog. Nagyon sűrűn pislog. Szempillái mint csőr vérebfiókaszárnyak repdesnek. Keskenyre szorított ajkai kifehérednek. Mostanában egyre kevesebb büszkeséget érez, inkább mártíromságot. Ettől magasra szalad a szemgolyója, mint bizonyos szenteknek a képeken.

Mert lám, itt ül mellette, és hortyog. Döccen az autóbusz, és teljes súlyával nekidől.

Hát ez lett a romantikából. Ez lett abból, hogy magához emelte. Hogy kiemelte a ganerakások közül. Ez a hála: hortyog. Ott, a színház előtt is... Amikor ő azt érezte, hogy a világ omlik össze, amikor az álmai pukkantak szét, amikor a lélegzete is elfogyott, és az aszfaltnak kellett volna megnyílnia... ez csak a vállát vont: a menjünk. Neki egy vállvonás volt. Egy vállvonás a díszelőadás. Mi az neki?

Nos, a díszelőadást még ő is kiheverné. De a bankett! Erre épített mindent, ettől várta az újjászületést... Újjászületést, vagy... Valamit. Bármit.

Valamikor az a magához-emeléses játék volt az újjászületés. Legalábbis akkor azt gondolta.

Ma már ott tartanak, hogy egyre gyakrabban juttatja a mellette hortyogó eszébe az indulást. Azt, hogy honnan is jött. És csak neki köszönheti... Ezzel is hangsúlyozva a köztük lévő lényegbeli különbséget.

Menyhárt eleinte figyelmesen hallgatta az ilyen fejtegetéseket, s az arcán látszott, hogy elismeri a kérdésselvetés jogosságát, s méltányolja is az asszony szellemi fölényét. Sajnos, ez már régecske volt. Mostanában már nagyon unja a szöveget, s ahogy Kriszta belekezd, már káromkodik is. Igen, káromkodik. Krisztának elakad a lélegzete, de hallgatnia kell ezt a trágárságot. Az ilyen incidensek után aztán még mártírosabb színezetet kapnak a menyasszonyos emlékei. Most már minden kétséget kizáróan úgy emlékszik a dologra, hogy keserves belső harcok után emelte magához a parasztlégényt. És ebben volt is némi igazság... Aztán, amikor a gondolatsort indító eseményekről megfélejtkeznek, s csak a mártíromság piheg a mellében, s ellágyulva engedi át magát fantáziája játékának, akkor úgy villannak elő benne az események, mintha Jókai tollából csepegnének a szívébe. Igen, mert abban volt valami. Szépség — talán. Romantika. Igen, romantika. A legénynek harcolnia kellett a csúnya, de rátarti tanítónőért. A harc-gondolat megszépül, lebegni kezd, kék fátyol lengi körül, középkori vár csúcsíves árkádsorai fogják közre, virágzó akác-ágak hajolnak fölé... Amolyan királynő—rabszolga játék. Amelyben a királynő szeszélyétől függ a harc kimenetele.

Valójában a harcot a legény vívta. Méghozzá a családjával. De ezt, mint lényegtelen, Kriszta mindig elejti. Nem úgy Menyhárt. És arra is volt már példa, hogy — két káromkodás között — Kriszta fejéhez vágta ezt. Az egykori legény szülei már kinézték a fiúhoz rangban-földben-miegyebekben illő mátkát, s mint

minden ember, ők is ragaszkodtak saját elképzelésükhöz. Mivel Menyhárt nem volt túlságosan ragaszkodó természetű, hát komolyan vették azt a fenyegetését, hogy elmegy a háztól. Egyetlen szem gyermek volt, mondhatót efféléket. Az öregek, mit tehettek, beleegyeztek, de végérvényesen csak a templom mögött, a temetőoldalban nyugodtak bele a történetekbe.

Kriszta királynői szeszélyei között a tanulás is szerepelt. A legénynek tanulnia kellett. Ez volt az a bizonyos magához emelés. Ez volt a romantika, mert hosszú téli délutánokon együtt görnyedtek a könyv fölé.

Menyhárt mindebből az alacsony homloka mögött nehezen mozduló agyával vívott embertelen küzdelemre emlékszik. A tanulás sohasem volt az erős oldala. De hát abban az időben mindenki ezt csinálta, lapáttal dobták az emberek után a diplomát, hát ő sem akart a diplomahullásból kimaradni. A nagy tülekedésben sikerült egyet elkapnia, s aztán nagyon kihúzta magát, amikor a faluban először szóltak utána: tanító úr!

Legrosszabb pillanataiban sem tagadja, hogy Kriszta nélkül... Hálás is volt neki nagyon sokáig, de ráunt a mindennapos hálálkodásra.

Viszont éppen ez fáj Krisztának. Az, hogy mire egyvonalba kerültek, a romantikának is befelezgett. Jöttek a szürke hétköznapok, olyanok, amelyeket csak a naptárban lehet megkülönböztetni egymástól. Jöttek a mosatlanok, gyűrött, szennyes ingek, izzadt zoknik, mosófazék, dagasztóteknő, fafejű parasztgyermek, és jött a trágárság is. Csak a romantika lett oda. Teljesen eltűnt az életükből. Hiába lesett ki a kicsiny ablak vászonfüggönye mögül, csak port, sárt és unalmat látott. Az élet ment előre a maga megszokott rendjén: utat javítottak, sáncot takarítottak, születtek, meghaltak, pletykáltak, sóhajtoztak, társulásba boronálták a földeket, kollektívet avattak, emberek jöttek, emberek mentek, ma fent, holnap lent, nyár volt, tél volt, eső volt, szárazság — csak a Kriszta életében nem változott semmi.

Illetve... Egy-egy szélborzolás azért...

Új agronómus jött például. Kriszta szeme várakozóan kitágult. Aztán nem történt semmi, és az agronómus is bevonult a régiségek kelléktárába.

Új körorvos érkezett... de már a harmadik nap kiderült, hogy családos.. Tehát nem jöhetett számításba. Bár... Csak az ilyesmit nagyon nehezen tudta volna beleilleszteni puritán nevelési elvei közé... Igaz, egy tavaszi éjszakán, amikor a nyitott ablakon át különös hagok szivárogtak be a hitvesi ágy paplana alá, beismerte magának, hogy nem lenne ereje ellenállni...

Azt akkor nem vette figyelembe, hogy erre az ellenállásra sohasem volt szükség...

A tantestületben is volt némi mozgás, fiatal emberek is érkeztek, de — sajnos — nagyon rövid ideig fejeztették rajta a tekintetüket.

— Az életünk olyan, mint egy mozdulatlan tó tükre — mondta Kriszta, aztán hiába törte a fejét, nem jutott észébe, hol is olvasta ezt a hasonlatot. Egy dolog vizgasztalta: nagyon ráillik szürkévé silányult életükre.

Férje rokonait tisztes távolban tartotta, hidegen fölényes vagy még inkább fensőséges volt velük szemben, nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem, hogy szó-tövisét a bőrük alá ne szúrja, eszükbe idézve, hogy kik is, mik is tulajdonképpen, és milyen tisztelettel tartoznak felnézni rá. Nos, a szöveg, a szúrások most is megmaradtak, de üres szólamokká koptak, jelentéktelen semmiségekké. És nem is bántották már, mert él nélkül, meggyőződés nélkül mondta, és közben észre sem vette, hogy ő az, aki a rokonok, falusiak társaságát keresi, és szeretne kitörni a maga köré épített nyomasztó magányból. Abból a magányból amely már ott szorított minden mozdulatában. Menyhárt hortyogásában, ott pirult az apróra vágott

hagymakockák gőzében, ott sunyított a javításra váró füzetlapok között. De leginkább az arcán szétfutó szarkalábak pókhálóiban. Abban, hogy most már reggelenként, fésülködés közben, fehér szálak is akadnak a fésű fogaira...

A külső elváltozások emberséges hangokat csikartak ki belőle.

Titokzatos belső hang figyelmeztetett, hogy egy soha-nem-volt ifjúság pilangószárnyáról egyre jobban lekopik a tarka hímpor... S a nagyon érzékeny műszerek már jelezték, hogy ezzel az elérhetetlenség távolság-fala emelkedik lassan Kriszta és a nagy kaland közé. A Bovaryné-méretű nagy kaland esélyei egyre zsugorodtak, egyre távolodtak, és — bár nyíltan nem ismerte volna el — ezzel arányosan szállította le magában az igény-mércét... És egy nagyon sötét pillanatában már azt sem bánta, ha a szabó is, csak...

És akkor jött ez az új lehetőség!

Nem, nem ment a tanítás, és nem ment a mosogatás, nem ment semmi. Csak a meghívó létezett! A meghívó a díszelőadásra. Ez foglalta le minden gondolatát. Izzadt és melege volt, fázott, és hevült, duruzsolt és sírhatnékja támadt, nevetett és táncolt. Olyan kedves talán sohasem volt az elképedt férjhez.

Menyhárt már annyira hozzászokott felesége mord, mindig tüskés természetéhez, hogy most értetlenül állt az érzéshullámvás hevesége előtt. Gyanakodva figyelte Krisztát, s ámuldozva vakargatta a füle tövét. Ha egyedül maradt, feltámasztotta az állát, s bambán belebámult a levegőbe: mi üthetett ebbe az asszonyba? Az osztályban is olyan figyelmetlen volt, mint soha azelőtt. Egyik nap például, amikor már vagy tíz perce áldogált a katedra mellett az a gyermek, aki kihívott felelni, hőkkenet kapta rá a szemét: mit ácsorogsz itt? Takarodj helyre! Aztán újra feltámasztotta az állát. Később, anélkül, hogy megmozdult volna, csak felmordult: na, folytasd. Aztán dühösen és pircsan ugrott talpra, hogy miért röhög az osztály...

Kriszta neki köszönheti, hogy ez a meghívó az asztalukra került. Az egykori legény — miután egyvonalba kerültek — megkóstolta a nyüzsgés ízét, rájött az előnyös oldalára, és ha kellett, ha nem, mindenbe beledugta az orrát. Már ahova hagyták neki. Így sikerült, hogy nagyon lelkesen, de egyáltalán nem önzetlenül, mert némi pénzt is hozott a konyhára, közönség szervezéssel is foglalkozott. Jegyeket kapott a közeli város színházától, autót küldtek a nézők után, s így elég gyakran előbbre lendítette a színház megszorult közönség-tervét. Az ügylet elég jól ment, mert a népek már halálosan unták a rengeteg szakadt filmet, amit a helyi moziban vetítettek, s szívesen „áldoztak“ egy kis városi kiruccanásra. Annál is inkább, mert a színházlátogatás a leggyakrabban valamelyik vendéglő fehérasztala mellett végződött...

Teljesen érthető, ha a színház halás vezetősége, fennállásuk ötvenedik évfordulóján, meghívót küldött a díszelőadásra.

Azt már Kriszta kombinálta ki, hogy a díszelőadás után bankettnek is kell következnie. Bár erről a meghívó nem árulkodott. Különben is az ő fantáziája már régen lesiklott a meghívóról, s messze előreszaladt térben és időben, s különös pír égett az arcán, szemében gerjedelmes fények sunyítottak. A meghívó az adminisztratív kérdés, az a férjre tartozik. Ezt az izgalmat, ezt a szorongató lázt ő úgysem értheti meg, s különben is minden porcikája azt sugározza, hogy most! Most meg kell történnie! Borzongás a bőr alatt, remegés a szívben, elfogyó lélegzet, tehetetlenül, önsúlyuknál fogva röpködő ujjak, trillák a torokban... Ó, Bovaryné! Szegény, szegény Bovaryné.

És az első prózai kérdés:

— Énistenem, mit veszek fel?

Kitárta a szekrényt, és feltúrta, kiszórta a ruhákat, felkapta és mellére szorította, tükör előtt illegette... Jaj, neki ezen a banketten tündökölnie kell! Most vagy soha! Ilyen alkalom nem volt, és talán soha ebben az életben nem lesz. Az alkalmat pedig fülön kell fogni, meg kell ragadni, tíz körömmel belé kell kapaszkodni, nehogy elinaljon!

— Énistenem, énistenem — motyogta mindegyre, nekipirulva, előreszaladó, megfélemlített fantáziával.

Mert az sem kétséges, hogy a banketten valamelyik színész mellé kerül...

Erre a gondolatra minden erő kiment a térdéből, és már azt sem tudta mondani: énistenem. Kuporgott a rekamién, elzsibbadva, ziláltan.

Igen, valamelyik színész, valamelyik csodálatos lovag mellé, akit annyiszor, de annyiszor megbámult a reflektorok csillogásában... Ott fog ülni mellette és az... Énistenem! Jaj. Elkerülhetetlen, hogy az ne udvaroljon... Rengeteg pajzán históriát hallott a színészek forróvérűségéről...

Biztosan udvarolni fog!

És akkor...!

Szörnyű izgalom.

Nem, hát ezt nem lehet kibírni! Ezt valakinek el kell mondani!

Felpattant a rekamiéről, és nyomban átszaladt a borbélynéhoz:

— Képzeld, Vilma! Képzeld! Bankett... Elképesztő, milyen társaság lesz! Csupa művész — hadarta egyszuszra.

Vilma, akit a világon minden érdekelt, kimeredő szemmel várt valami értelemeset is.

Pedig Krisztában a fogalmak a nagy örömtől összetorlódtak, a torkát szorongatták, a mellében dörömböltek, és felszínre kívánczoltak:

— Kritikán felüli társaság! — lihegte, és a nagy lendületben észre sem vette, hogy nem a legszerencsésebben fogalmazott. De ki törődik ilyen történelmi pillanatban apróságokkal!

Márpedig erre figyelnie kellett volna, hiszen annyira új volt ez a megállapítása, hogy a borbélyné nem is értette, a kisebbségi érzése támadt, amitől minden érdeklődése irigységbe duzzadt:

„Na, nézz oda a penészvirágra! — biggyesztette el az ajkát, s leeresztett szempillája alól végigmérte az izgalmaktól piros Krisztát. — Hogy oda van!”

Nem is tudott szabadulni ettől a mondattól: mint meggajdult kutya a farka után, úgy forgolódott a borbélyné gondolata is Kriszta érthetetlen mondata körül. Ha hallgatta is az előadást, a tudatáig nem jutott el semmi belőle, s izegve-mozogva helyezkedett a széken, s reflex-szerűen dobta közbe: — hát igen... persze... hoogyne... aja — csak minél hamarabb túllegyenek rajta. S még jóformán ki sem lépett a lakásajtón, a szabóékhöz robogó Kriszta, Vilma máris becsörtetett a borbélyműhelybe és az éppen szappanozó életépárja mellének szegezte a kérdést:

— Te, Lajos! Mit jelent az, hogy kritikán felüli?

Béládi Lajos, csápszerű, hosszú ujjával rátenyerelt a kliens fejére, s mert okos ember hírében állott, hát összeráncolta a homlokát, felnézett a mennyezetre, ahol éppen egy sereg teletvészlő légy masírozott — és gondolkozott. Vagy még inkább, ahogy kedvtelve mondani szokta; koncentrált. De nem jutott semmi az eszébe, hát a borotva nyelével belekavart a füle tövébe, levette a pillantását a plafonról, és mérgesen az asszonyra vetette, amiért ilyen kellemetlen helyzetbe hozta a behabozott kliens előtt, s kibőfentette:

— Az egy nagy marhaság!

De ezzel egyáltalán nem nyugtatta meg a feleségét.

Kriszta ezalatt már a szabóműhelyben nyomta a zavaros szöveget. A nagy nekihevülésben az sem jutott eszébe, hogy neki nem ildomos idejönni. Legalábbis eddig nagyon kerülte a szabóműhely tájékát, de legfőképpen a szabóné szűrősnak vélt, kutató pillantását. Valahányszor találkoztak, zavar és lelkiismeretfurdalás bizonytalánította, s tette repdesővé a tekintetét. Ugyanis egy három év előtti farsangkor, a kultúrotthonban, a nagyon spicces szabó felkérte táncolni, s forgás közben — oda-odaütődve a többi párhoz — elkezdte markolászni az ő hátán a szövetrohát. Semmi kétség: nem a lökdösődéstől veszített egyensúlyát akarta ily módon visszaszerezni. Annál is inkább, mert teletalppal lépve, akihez hozzáfenődött, az messzeperdülve rántotta magával partnerét is. Más szándékok bujkáltak a szabó tenyerében. Olyan szándékok, melyektől táncos érzések pezsdültek Kriszta bőre alatt, zavaros bizsergések emelintették szárnyukat a mellében, s belepiruiva tisztította markolászó partnerét.

— Ne, ne! — suttogta kiszáradt szájjal. — Meglátnak...

— Ugyan, tanítónéni! — mondta a részeg szabó, és esze ágában sem volt abbahagyni a szövetyűrést.

Ekkor Kriszta — mit tehetett ekkora állhatatosság láttán? — gondolatnyit engedett a távolságon. Persze azonnyomban elvételte a lépést, s rágyalogolt a szabó bakancsára.

— Nem tesz semmit, tanítónéni.

Kriszta egészen ellágyult:

— Ne mondja nekem, hogy tanítónéni.

— Hát?

Kriszta mélyen leeresztette a szempilláit. Jól emlékezett, hogy egyik filmben, hasonló helyzetben, pontosan így tett a főhőső is.

— Mondja, hogy Kriszta.

— Kriszta — csuklott a szabó és nagy, duzzadt szemeket meresztett a nőre.

Csárdást táncoltak ugyan, de Kriszta úgy érezte, mintha keringő szárnyain röpködnének, átengedte magát a forgás sédületének, fülében nagy szimfonikus zenekarok visszhangoztak, tágult a kör, a kultúrotthon füstös gerendái a végtelenbe úsztak, helyüket csillárok fényárja foglalta el, felragyogott a pislákoló félhomály, az ő hosszú ruhája az olajos padló helyett a fényes parkettet seperte, derekát kecsesen hátrabillentette, érezte, hogy lobog nyomában fény-szelet kavarva a haja... És mindegyre elvételte a lépést.

Azóta Kriszta borzongva kerülte a szabóműhelyt és a szabóné tekintetét... És azon fohászzkodott: nehogy az emberek!...

Erre a fohászra azonban egyáltalán nem volt szükség, mert a világon senkinek sem jutott volna efféle az eszébe, annál is inkább, mert mindenki tudta, hogy a szabó délelőtti sétái a tejszarnok szeparátorai között végződnek. És az is köztudott volt, hogy nem a szeparátorok működési elvét tanulmányozza!

Ezt ugyan Kriszta is tudta, mert minden ilyen hír az ő telefonközpontján is átfutott, de a szövetroha-markolászás óta csalhatatlanul tudta, hogy az csak fal, elterelő hadmozdulat, és az igazi cél ő, nem pedig a tejszarnokos nő. Még akkor is, ha a szabó azóta semmi jelét sem adta közeledésének, s továbbra is a tejszeparátorokat látogatta. Mindez arra mutat, hogy óvatos, és nem akar kockáztatni semmit. Egy teljesen megbízható bizonyítéka is volt; azt a nőt egy napon sem lehet emlegetni vele, mert most végzi az elemi hetedik osztályát — méghozzá levelezés útján. Hát lehet vetélytárs az ilyen?

Mindez most nem jutott eszébe. Egyelőre a szabó feleségével tárgyalt:

— A fekete bársony kisestélyimet veszem fel — döntött.

— Csakis — helyeselt a szabó felesége. Kicsi, kövér asszony volt, a seprű nyele az orráig ért, ahogy érdeklődve állt Krisztával szemben.

— Egy óriási dologról van szó — lelkesedett Kriszta, és a hatás kedvéért meg is ismételte: — Oriási! Végre egy nekem megfelelő, hozzám méltó társaságba kerülök! Mert ezek, akik itt, ebben a koszos fészekben...!

— No, már!... — rántotta fel a szemöldökét és a seprűt a szabóné asszony. — No, már! — ismételte ő is, nem éppen hízelgő hangszíjjal. A cirokseprű idegesen táncolt a padló hátán. A szabóné orra alatt — hormonzavarai jeléül — pihe bajuszszálak ágaskodtak. Homlokán csillag alakú fehér folt jelent meg, s élénken vált ki az egészséges vörös alapból. A szabó rendszerint eddig tartott ki a véleménye mellett, de a csillag megjelenésekor gyorsan a dolga után nézett...

De Kriszta a fellegekben lebegett, és nem jutottak el tudatáig az ilyen földi dolgok.

Amikor már a női fodrászüzletben ült, akkor sem csillapodott benne a felkavart mámor. Mesébe illő királynői tartást vett fel, és a hanghordozása is nagyon idegenül csengett:

— Olyan frizurát csináljon, mint egy álom — parancsolta a tartásnak megfelelő modorban. — Olyan lakkot kenjen a körmömre, amilyen senkinek sem lehet, hogy ott, azon a banketten...

Különösebb magyarázatra nem volt szükség, mert az egész falu ismerte a Krisztáékat ért rendkívüli megtiszteltetést. Ennek ellenére Kriszta magyarázattal szolgált:

— Bankett lesz és elképesztő társaság. Az uramat meghívták, mert ő rendes színházi tag — mondotta, de nem tűnt fel, hogy két lényeges hibája is volt ennek a mondatnak. A színházi tagság csak az érzékenyebb füleket sértette, de az „uram“ meghatározásra mindenki felkapta a fejét. Ezt a kifejezést Kriszta eddig nem használta. Sőt, ha valaki így merészelte nevezni a volt legényt, akkor erélyesen tiltakozott, s kijelentette, hogy neki nincs URA, csupán FÉRJE, ami lényeges különbség.

Ebből is látszik, mennyire megkavarták Krisztát az események.

A fodrásznő, kicsi, barna asszony, fürgé ujjakkal dolgozott, és közben titokzatosan mosolygott. Bizonyára Kriszta is hasonlóképpen tesz, ha kívülről szemléli a dolgokat, de így... A többi asszony, akik sorukra vártak, és soha életükben ilyen bankettet nem láttak, tátott szájjal hallgattak, és módfelett irigykedtek. És Kriszta is elemében volt, mint törénelem-órán szokott, amikor is szabadjára engedheti a fantáziáját...

A nevezetes délutánon bekocsikáztak a városba. Szegény Menyhárt előzőleg a kínok kínját szenvedte végig, mert Krisztának nem tetszett semmi rajta:

— Hogy áll a nyakkendő? — sivitotta. — Összegyűrőd az inged! Fésülködj meg becsületesen! Jézusom, így akarsz elindulni?!

Menyhárt káromkodott és fésülködött.

Kriszta végigmustrálta. Menyhárt pislogott, aztán sóhajtott, hogy: na talán... Akkor Kriszta mást kezdett:

— Eltetted a meghívót?

Vagy:

— Megvan a meghívó?

Végre aztán a buszban ültek, Menyhárt megbékélten fészkelődött. Kriszta mellette ragadta:

— Elhoztad a meghívót?

Menyhárt a csomagtartót nézte. Már halálosan unta az egész díszelőadásos-

bankettes dolgot, s már nagyon sokadszor a pokolba kívánta a színházat, az évfordulót, és saját magát is, hogy ide jutott.

És a tetejébe, mivel volt még idejük az előadáskezdésig, ellátogattak néhány ismerőshöz, mert Krisztának mindenütt el kellett mesélni, hogy: kritikán felüli társaság... És beinkasszálni az irigy pillantásokat. Ez már Menyhártnak is tetszett, és illegette botorkált a felesége mögött.

Negyed nyolckor ott voltak a színház előtt.

Üres a térség.

Rossz sejtelmekkel néztek egymásra.

— Ugy látszik, nyolckor kezdődik — vélte Kriszta.

— Lehet — hagyta rá Menyhárt.

Elsétáltak a sarokig és vissza. Kriszta lóbálta a retiküljét, mozgatta az ujjait, és izzadt a tenyere. Hirtelen megállt:

— Vedd csak elő a meghívót — semmi jót sem ígért a hangja.

Menyhárt torkig volt a meghívós érdeklődéssel, direkt más zsebében kereste. Matatta a zsebeit unott flegmával. Kriszta türelmetlenül dobbantott. Végre előkaparta a meghívót, és most azonnal Kriszta szemébe ötlött az, ami eddig teljesen elkerülte a figyelmüket: a díszelőadás délután hat órakor kezdődik.

— Te! — hörögte Kriszta olyan hangon, hogy Menyhárt önkéntelenül az arca elé kapta a kezét. Onnan pislogott Krisztára.

Álltak és néztek egymásra vad ellenségesen, és Kriszta úgy érezte, hogy súlyed alatta az aszfalt, hogy nagy robajjal összeomlik benne valami, hogy...

Menyhárt valami elégtételfélét gyömöszölt vissza magába. Osszeszorította a fogát, és így bűnbánónak hatott.

Mégis elmentek a bejáratig. Az üveges ajtón át jól látszott: tömve a ruhatár.

A higanygózlámpák fehér fénye gúnyosan verődött vissza a színház nagy ablakairól.

— Na, menjünk — mondta Menyhárt.

— De hiszen... — hápogott Kriszta.

— Csak nem akarsz most bemenni? Majdnem két órája...

Kriszta azt akarta mondani, hogy a bankett... de nem jött ki több hang a torokán. Nagyon gyűlölte azt a polgárt, aki ott állt mellette.

Mentek csoszogva, lógó kezekkel, különösen feleselt lépteik alatt az aszfalt. Kriszta úgy érezte, hogy kóvályog a feje, bár feltehetően csak a szokatlanul feltupírozott haja vesztette egyensúlyát...

Most, ahogy az autóbusz döccenve megállt, végre felálhattak, s kinyújtóztathatták zsiabdadt tagjaikat.

Fáradtan, dideregve kászálódtak le a buszról. A falu fölött éppen megvilágosodott az ég, s vékony szél sepert végig az úton.

A kicsi ablakú lakás lehelte a hideget. Kriszta nagykabátban állt, mozdulatlanul, egy pontra szegezett tekintettel. Menyhárt fújtatva hozta a forgácsot, petróleumot locsolt be a kályhaajtón, aztán elégedetten dörzsölte össze a kezzeit, amikor patogva felszaladt a láng.

— Csakhogy hazaértünk.

Kriszta kiégettnek, üresnek, becsapottnak érezte magát, vörös körmeit nézte; a platten résein kikukucsalkáló lángok fénytáncot roptak sápadt arcán. Akkor Kriszta a volt legény elé lökte a kezét:

— Kapard le!

Menyhárt nem kérdezett semmit. Mindig a zsebében hordta a bicskát, most elővette, és szó nélkül vájni kezdte Kriszta körméről a lakkot.